

i Ze sborových akcí

Po	15. 12.	19:00	modlitební setkání
Út	16. 12.	14:30	setkání starších věkem
Út	16. 12.	19:00	ekumenická biblická hodina (P. Filipi)
Ne	21. 12.	9:30	4. adventní - dětská vánoční hra
Ne	21. 12.	17:00	Rybova mše vánoční
St	24. 12.	15:00	Štědrý den - ztišení (E. Čašková)
Čt	25. 12.	9:30	Boží hod vánoční - bohoslužby s Večeří Páně (E. Čašková)
Ne	28. 12.	9:30	bohoslužby (Pavel Filipi)
St	31. 12.	16:00	podvečerní ztišení
Čt	1. 1.	9:30	bohoslužby (Ester Čašková)
Ne	4. 1.	9:30	bohoslužby (Ester Čašková)
Út	6. 1.	18:00	ekumenické setkání v Církvi bratrské, Římská 43
Út	6. 1.	19:00	schůzka hospodářské komise
Čt	8. 1.	18:00	schůzka učitelů NŠ
Ne	11. 1.	9:30	bohoslužby (Ester Čašková)
Čt	15. 1.	19:00	schůze staršovstva
Ne	18. 1.	9:30	bohoslužby (Ester Čašková)
Út	20. 1.	19:00	ekumenická biblická hodina (Pavel Filipi)
Ne	25. 1.	9:30	bohoslužby (Ester Čašková)
Čt	29. 1.	19:30	Setkání s hostem: dr. Jiří Skuhra - Záhady kolem W. Shakespeara

Případné změny v programu po uzávěrce Hroznu lze najít na sborových webových stránkách <http://vinohrady.evangelnet.cz>, které jsou pravidelně aktualizovány.

Adventní trh

Obsah

Když jsem sláb, jsem silný	2
Z Paměti Jana Špačka II.	4
KALICH VŠEM!	6
Texty M. Jana Husa II.	10
Adventní trh	11

Když jsem sláb, jsem silný

Kázání Romany Čunderlíkové na Vinohradech 16.11.2014

Kázání: 2 Kor 12, 1–12

Lidé se většinou chlubí něčím, co se jim povedlo, co získali, čeho dosáhli, koho znají, zvláště pokud jde o významnou osobnost. Pochlubit se svými nadanými dětmi nebo nově zařízeným bytem, dovolenou v zahraničí, úspěchy v práci je normální. Člověk se chlubí proto, že má radost, o kterou se chce s druhými podělit. Zároveň se chlubí proto, aby ostatní viděli, jak je dobrý, úspěšný a šikovný. Chlubit se svými úspěchy znamená vytáhnout se před druhými, být pyšný na to, co jsem dokázala, co se mi povedlo. To samozřejmě budí u druhých závist a zlou krev. Asi málokdo řekne: *přijďte k nám na návštěvu, sice je naše kuchyň v dezolátním stavu, neteče voda a máme jen dvě židle, ale rádi vás pohostíme*. A chlubit se svými blízkými, že vnuk donesl na vysvědčení tři čtyřky a syn se právě podruhé rozvádí, se většinou také moc nechce. Někdy rodiče nastoupí na své dítě, kterému se ve škole zrovna nevedlo, větou: *tak se teda pochlub, co jsi dostal z matematiky*. A tím mu vlastně říkají: *ukaz, jak jsi hloupý*. Převážně se však lidé za své nedostatky a slabosti stydí, všelijak je maskují a nemají potřebu o nich informovat své okolí.

To apoštol Pavel napíše: *musím se pochlubit, i když to není k užítku*. Jakoby byl nucen pochlubit se, možná svými protivníky. Jenomže zároveň apoštol Pavel věděl, že svým chlubením druhým lidem vůbec nepomůže. Pavel začne mluvit o svém zážitku. A místo, aby se pochlubil, co se mu mimořádného stalo, řekne:

Vím o člověku v Kristu. A přitom myslí sám sebe, ale raději to popíše tak, že je to zážitek někoho jiného. Navíc je v popisu svého vidění velmi zdrženlivý. Pavel naznačí, že ten člověk byl přenesen do třetího nebe, až do ráje. Jestli to bylo v těle, či mimo tělo, Pavel neví. A čtenářova zvědavost je napnutá až k prasknutí. Jakým způsobem se budeme přepravovat do ráje? A jak to v ráji vypadá? A proč jsi, Pavle, tak skoupý na slovo?

Apoštol žádné podrobnosti nenabízí a dokonce opakuje, že vlastně neví, jestli byl přenesen v těle, či mimo tělo. Jediné, co Pavel sdělí, je paradoxní formulace: *uslyšel nevypravitelná slova, jež není člověku dovoleno vyslovit*. Tedy něco, o čem člověk nemůže mluvit a ani mu nepřísluší, aby o tom mluvil. Tato Pavlova mimořádná zkušenost neslouží k tomu, aby se o ní kázalo, aby druzí lidé uvěřili na základě Pavlova extatického zážitku. Výjimečná událost, která se Pavlovi v jeho životě přihodila, bylo mimořádné Boží obdarování. A u toho se má zůstat.

Jsou lidé, kteří prožili na své cestě víry nějaký mimořádný, extatický zážitek. Jedna moje známá mně vyprávěla, jak od mládí programově odmítala jakékoliv úvahy o víře. Věřícím se posmívala, byla vychovávána přesvědčenými komunisty. Jenomže pak se v jejím životě stalo něco, s čím vůbec nepočítala a najednou začala o svém životě uvažovat jinak. A pak prožila něco zvláště silného. Vzpomínala, jak byla s nejmladší spící dcerou v pokoji a najednou uviděla zvláštní

kem býti, aby nás hříšné od hříchův vykoupil. (...) I kdo by se nedivil, že Bůh chtěl býti bratrem naším a ráčil se s námi shodovati ve všem kromě hříchu? (...)
Vybral Pavel Filipi

Adventní trh

7.12. se již po několikáté konal v našich prostorách tradiční adventní trh. Výrobky svých klientů zde prodávalo několik neziskových organizací, bylo možno se také občerstvit punčem, polévkou, párkem v rohlíku nebo toastem a pak ještě zakončit sladkou tečkou: koláči, řezy a perníčky. K prodeji byly také „šťěstíčka“ a různé drobné výrobky členů sboru. Ve 14 hodin se opět hrálo divadlo pro děti.

Výtěžek trhu byl tentokrát věnován na pořízení komunikační pomůcky pro

Ondřeje, mladého muže ze Soběslavi. Díky chrámové sbírce, daru i příspěvkům na občerstvení se podařilo shromáždit neuvěřitelných 26 822 Kč.

Hlavními organizátorkami, na nichž leželo největší břemeno příprav, byly letos Monika Chábová, Jarmila Raisová a Eva Svobodová. Patří jim velké poděkování, podobně jako ostatním, kdo se na přípravě trhu jakkoliv podíleli. A také všem, kdo přispěli darem či nákupem.

jaš

mem roku 1564 ve snaze zabránit luteranismu pronikat do Čech a nakonec jako plod II. vatikánského koncilu v roce 1971. Dnes už se i v některých katolických farnostech vysluhuje pravidelně eucharistie pod obojí. Boj o kalich byl tedy vítězně vybojován. Právě u kalichu však pocítujeme bolestnost rozdělení církví – zatímco křest si většina církví navzájem uznává, ze tří velkých okruhů

církví (katolické, pravoslavné a evangelické) připouští k Večeři Páně členy ostatních církví jen evangelíci. V ekumeně bylo vykonáno již mnoho dobrého, ke konečnému smíření mezi křesťany však dojde zřejmě teprve tehdy, až dějinami doputují k jednomu kalichu, který bude konečně pro všechny.

Mikuláš Vymětal

Texty M. Jana Husa II.

V Husově postile, z níž citujeme, není kázání na svátek Narození Páně. Ale kázání na první neděli po Narození Páně se ještě k narození vrací. Je založeno na textu Lukáš 2, 33–40:

V ten čas otec a matka jeho divili se těm věcem, kteráž praveny byly o něm. I požehnal jim Simeon a řekl Marii matce jeho: „Aj položen jest tento ku pádu a ku povstání mnohým v Izraeli a na znamení, jemuž bude odpíráno. A tvou duši pronikne meč, aby zjevena byla z mnohých srdcí myšlení“. Byla také Anna prorokyně, dcera Fanuelova z pokolení Ašser. Ta se byla zstarala ve dnech mnohých a živa byla s mužem sedm let od panství svého. A ta vdova byla, v letech okolo osmdesáti a čtyřech, kteráž nevycházela z chrámu, posty a modlitbami sloužeci Bohu dnem i nocí. A ta v touž hodinu přišedši, chválila Pána a mluvila o něm všechněm, kteráž čekali vykoupení v Jeruzalémě. Vykonavše pak všechno podle zákona Páně, vrátili se do Galilee, do města svého Nazaréta. Děťátko pak rostlo a posilovalo se v duchu, plné moudrosti, a milost Boží byla v něm.

Ukazuje toto evangelium nejprve, že

Josef, otec domnělý, ale pěstoun pravý Kristův, a Maria, matka jeho pravá, divili se nad těmi věcmi, které se staly nad Kristem dítětem od jeho narození: jako že andělé se ukázali a zpívali, když se narodil; a pastýři přišli, aby dítě podle zvěstování andělského v jesličkách našli; potom tři králové přijeli, jemu se klaněli a obětovali dary. Protož dí evangelium: „Otec a máť divili se nad těmi věcmi, které řečeny byly o něm. Řekl anděl: „Zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu, neb se vám narodil Spasitel, jenž jest Kristus.““ I zdali se nemáme diviti? Však Isaiáš v kap. 9 řekl: „Slouti bude jméno jeho Divný.“ Proč? Proto, že sluje Emanuel, to jest: s námi Bůh. I zdaliž není divná věc, že Bůh věčný jest s námi člověkem časným, nesmrtelný smrtelným, nesmírný dítětem malým, neobsažený nebem obsažený Panny Marie životem, netrpělivý trpělivým, slavný bídným? Jistě divná věc, již pohané a židé nechtí přijmout, řkouce, že to nemůže býti; ale nám ten dar Bůh divný, abychme my divili se a díky jeho milosti vzdali veliké, že svou mocí nesmírnou, pro naše spasení, ráčil on věčný s námi člově-

krásné světlo. A také začala cítit, jak ji někdo po celou dobu ochraňuje. Tento zážitek byl impulzem k novému promyšlení víry, křesťanství a nakonec ji dovedl do sborového společenství.

Apoštol Pavel nechce, aby ho lidé brali jako autoritu, kvůli jeho vidění a zjevení. Pavel chce být naopak posuzován podle toho, co u něho všichni mohou vidět a slyšet. To znamená, podle svého života v účasti na Kristově slabosti a podle evangelia o kříži, které zvěstuje druhým lidem. A má-li se Pavel něčím chlubit, tak jedině svými slabostmi. A přestože byl obdarován něčím mimořádným, byl mu dán do těla *osten, posel satanův, který ho sráží, aby se nepovyšoval*. Pavel má na mysli nějakou nemoc, kterou trpěl. Asi šlo buď o nějakou oční chorobu, nebo epilepsii. Tato nemoc znamenala pro Pavla výchovný prostředek. Neustále mu připomínala, aby se nad druhými nepovyšoval, kvůli svému obdarování. Pavel se ostnem, který ho sice vychovával k pokoře, jen tak nechtěl smířit. Třikrát prosil Pána, aby ho jeho trápení zbavil. Dostalo se mu však odpovědi: *Stačí, když máš mou milost; vždyť v slabosti se projeví síla*.

Kristova síla jako taková se projevuje v situacích slabosti. A to je pro nás nadějí, že právě v těch situacích, kdy se budeme cítit slabí a zranitelní, nám může dát Pán sílu. Možná jsme to už sami zažili na sobě, že jsme byli se silami v koncích a najednou se nám dostalo povzbuzení a my jsme se zase postavili na nohy. Nebo známe někoho, kdo ve chvíli, kdy mu bylo velmi zle, se projevil jako statečný a měl sílu podporovat lidi kolem sebe. Nikdy nezapomenu na jednu věřící ženu, matku tří dětí, která v produktivním věku onemocněla rakovinou. Statečně bojovala s nemocí osm let. Velmi se

snázila, aby se z rakoviny nestal strašák, otevřeně mluvila o svém boji s nemocí. Chtěla lidi, kteří onemocní podobně jako ona, chtěla je podpořit. A díky jejímu charismatu se jí to dařilo. Do poslední chvíle, co jí síly dovolovaly, psala blízkým a přátelům dopisy a dodávala jim naději. Jednou napsala toto: *Pocit Boží blízkosti v období mé nemoci způsobil, že jsem se přestala bát vlastní smrti. Ve chvíli, kdy se se skutečností smrti srovnáme, budeme v mnohem svobodnější a uvědomíme si, kolik krásných třeba malých okamžiků v životě přijímáme. Hospodin opravdu umí dát úplně jiné úhly pohledu a je to opravdu ten, který činí divy. A hlavně proto se nebojím smrti, protože On je ten, který mne i nás jistě drží ve své dlani, ať se děje cokoli*.

Pavlovo životní pravidlo zní: *když jsem slab, jsem silný*. Je to postavené na hlavu, čiré bláznovství. V našem světě je přece silný ten, kdo je zdravý, kdo má dobré zaměstnání, moc, majetek, úspěch. Pavel však vidí sílu v slabosti a to konkrétně v urážkách, útrapách, pronásledování, úzkosti pro Krista. Silný je v Božím měřítku právě ten ponížený, opuštěný, zapřený, zbitý, ukřižovaný, který nakonec po všech těchto lidských prohrách byl slavně vzkříšen. Takový Mesiáš nás přišel zachránit. *Neboť bláznovství Boží je moudřejší než lidé a slabost Boží je silnější než lidé*.

Slovy apoštola Pavla nás Bůh vyzývá, abychom posuzovali zkušenosti lidské bezmocnosti z vyššího hlediska. Nevíme, proč se nám dějí některé věci, proč jsme vystaveni různému utrpení. Nevěděl to třeba ani Job, a ani Pavel netušil, proč měl v těle *osten*, který ho srážel. Sám pro sebe si to vyhodnotil, že je to obrana proti pýše. A tak jako Pavel

se obracel s prosbou ke Kristu, i my můžeme volat ve své nouzi Pána. Vždyť on je Pánem nad každou mocí, která ohrožuje náš život. A že naše prosby nebudou vyslyšeny tak, jak si to přejeme? Sám Ježíš v Getsemane končil svoji modlitbu slovy – *ne má vůle, ale tvá vůle se staň*. Pavlova prosba byla vyslyšena také jinak, než si sám Pavel představoval. Kristovou přízní mu byla dána síla, aby zvládl břemeno trápení. Tak i na nás a skrze nás se může projevit Boží moc a síla a to právě

Z Pamětí Jana Špačka II.

Kapitolu, v níž píše o době toleranční a o evangelických školách, nazval: „Síla zahánějící temnoty“ a uvádí ji slovy: „*Kraj, ve kterémž před příchodem dlouhé bouřlivé noci (protireformace – pozn. J.S.) se lidé měli rádi, a protože měli jednoho Otce, nazývali se Bratřími, Českými Bratřími, jejichž zraky zářily štěstím a z jejichž chrámů a příbytků zaznívaly k nebesům žalmy díky, tento kraj byl změněn Koniášem a jeho druhy k nepoznání. V kvělení obrátil se zpěv a z očí zavanul smutek porobených duší. Z ráje na pohled se stala poušť. Volala poušť a slyšel to Hospodin a pohnul císaře Josefa II. k tomu, aby dne 13. října 1781 vydal Toleranční patent.*“

Krátce po vydání Tolerančního patentu, v roce 1782, vznikl sbor evangelické reformované církve v Klášteře nad Dědinou. Prvním duchovním správcem klášterského sboru se stal Matěj Bacsa /čti Bača/. Bohosloví studoval v Saros Patok v Uhrách a hned poté odešel do Čech. Do Kláštera nad Dědinou přišel v roce 1783 a působil tam 10 let. Byd-

ve chvílích, kdy budeme trpět a budeme slabi. *Vždyť právě když jsem slab, jsem silný.*

Modlitba po kázání:

Pane Ježíši Kriste, každému z náš život ubývá, co nás ještě čeká? Děkujeme, že můžeme k tobě volat o pomoc. S tebou se nechceme bát a ani se vyhýbat těžkostem. S tebou se nebudeme bát být slabými. Děkujeme za tvoji přízeň k nám. Amen

lel ve výměnkářské chaloupce při Vávrově statku čp.1. V zimě kázával v největší světnici statku a v létě ve stodole nebo na sadě.

V evangelické škole, která byla vrchností povolena již v roce 1782, se začalo vyučovat na podzim 1786, kdy se sbor zavázal jak vydržovat školu, tak platit kantora. Předtím se děti shromažďovaly v chaloupce bratra Vávry nebo bratra Větvičky, kde jejich učitel i bydlel. Až 1791 byla dostavěna nová škola, která jako evangelická škola byla v provozu až do roku 1922. Za prvního klášterského faráře byl postaven i kostel 1785 a fara 1786. (Čerpáno z Dějin sboru ČCE v Klášteře n/D. – J.S.)

Jan Špaček ve svých Pamětech věnuje nejvíce pozornosti svému učiteli Františku Černohorskému, který byl do klášterské evangelické školy povolán ve svých dvaceti letech v roce 1860 a působil tam 50 roků. Jan Špaček vzpomíná: „*Evangeličtí učitelé, mezi nimiž řídící František Černohorský zaujímal čestné místo, věnovali výchově školní mládeže veškeré*

příkázání vidíme kalich s nápisem Pijte z něho všichni, stojící pod rakouskou císařskou korunou, která ho chrání.

Na konci 19. století se kalich začal – snad uměle – stavět proti kříži, čímž se vyjadřovala sympatie k husitskému hnutí jako vrcholu českých dějin a odpor proti rakouské symbióze státu a (nejen) katolické církve. Tehdy o kalichu vznikla celá řada písní, kalich se znovu dostal na prapore – a vzdálil se od Večeře Páně.

Po vzniku Československé republiky došlo k rapidnímu nárůstu počtu členů evangelických i dalších blízkých nekateolických církví (např. tehdejší Církve československé, dnešní Církve československé husitské). Kalich se stal významným rozpoznávacím znamením, dodnes zdobí mnoho kostelů a modliteben, nalezneme ho na pomnicích i jako samostatné plastiky.

Můžeme však sledovat také vývoj pojetí Večeře Páně pod obojí. 15. května 1921 se u sv. Martina ve zdi konalo první metodistické vysluhování Večeře Páně. Tehdejší kazatel Josef Dobeš o něm napsal: „*Naši členové byli stoprocentně buď z řad katolických anebo z bezvyznání. Proto svatá večeře Páně měla pro ně zvláštní význam. Připravovali jsme se na mnohých modlitbách. Kostel byl naplněn do posledního místa. Mnohé srdce bylo mocně dojata a mnohé oko zaslzelo pod dojmem evangelia i radostí. Byla to pro nás velká událost.*“ Večeře Páně se tehdy zúčastnilo více než dvě stě členů vznikající metodistické církve.

Večeře Páně pod obojí byla tehdy pro evangelické věřící velmi důležitou a vážnou událostí. Ve sborech se vysluhovala jen několikrát ročně a leckdy se k ní odvažilo přistoupit jen několik účastníků – ti ostatní se nepokládali za hodné. Důle-

žitým textem tehdy byl zřejmě citát z 1. epistol Korintským: „*Kdož jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije.*“ V průběhu 20. století se toho změnilo mnoho – evangeliků nejprve rychle přibývalo a poté pomaleji ubylo, v mnohém se změnil i obsah víry. Proměnil se tak i vztah k Večeři Páně. Ve sborech se slaví podstatně častěji, než dříve – a také k ní obvykle přistupuje většina účastníků bohoslužeb. Učení Českobratrské církve se postupně přiblížila i Církve československé husitské, v níž se Večeře Páně vysluhuje při každých bohoslužbách.

Novodobé podoby diskuse o kalich

Zatímco naše husitské předky pálila otázka: Pod jednou či pod obojí?, dnes jsou v souvislosti s Večeří Páně aktuální jiná témata: Má se vysluhovat Svatá Večeře také dětem? Jenže co dělat, když jsou pokřtěné jen některé ze sborových dětí? Jak často vysluhovat Večeři Páně? Neuzavrou se v případě častého vysluhování bohoslužby hostům a příchodím zvenčí, kteří jako nezvaní k Večeři se budou cítit i nevítaní? Vysluhovat Večeři Páně vínem či s ohledem na abstinence i léčené alkoholiky nealkoholickým džusem? Vysluhovat jedním velkým kalichem či hygienickými menšími kalíšky pro každého účastníka? Má být Večeře Páně především slavnostně vážná, nebo může být i radostná?

Kalich smiřující

V průběhu času byl i v katolické církvi v Čechách kalich laikům ještě třikrát povolen – basilejským sněmem v roce 1433 na znamení smíru Čechů s obecnou církví (zrušeno 1462 Piem II.), tridentským sně-

víno i laikům se začalo na sklonku podzimu roku 1414 hned na čtyřech místech najednou – mj. také v kostele sv. Martina ve zdi a v Betlémské kapli. V roce 1415 se již vysluhovalo na mnoha místech v Praze.

Kromě bojů o kalich se setkáváme od nejstarších dob i s tolerancí a snášenlivostí – např. v kostele sv. Petra (na dnešním Petrském náměstí v Praze) se v letech 1415–1419 současně vysluhovalo u hlavního oltáře pod obojí a u bočních pod jednou, i později v dobách nejtvrděších husitských bojů bylo v Praze vždy alespoň jedno místo, kde se svátost oltářní udílela pod jednou. Musíme si přitom připomenout, že Praha tehdy byla mnohem menší, měla kolem 30.000 obyvatel.

Co přijímání pod obojí znamenalo? V průběhu času se jeho význam měnil – husité ho pokládali za zásadní pro spásu, jak to poznáme i z husitských písní. Kalich byl nepochybně jedním z hlavních důvodů, pro něž se vedly husitské války. Na mnoha místech ho tehdy měli ve znaku, zpívaly se o něm písně a vysluhovalo se skutečně všem – již od nemluvnat, kterým se podávalo víno z kalicha zlatými lžičkami.

Později v době lutherské a kalvínské reformace získal kalich smysl všeobecného kněžství věřících. Kalich pak sloužil k vyjádření jednoty všeho lidu a překonání rozporů mezi společenskými stavy – kněžským, rytířským a robotným. Vystoupení Petra Chelčického proti tomuto dělení můžeme vnímat také jako důsledek požadavku čtyř artikulů: Kalich všem! Kalich později naopak přestal být přeceňován jako nezbytný pro spásu. Nadměrné uctívání kalicha bylo dokonce kritizováno – např. to, že u sv. Martina ve

zdi se vystavovalo náčiní, jímž se poprvé vysluhovalo pod obojí.

Kalich ve víru historie

Boj o kalich skončil po dvou stech osmi letech jeho zdánlivou porážkou – v březnu roku 1622 byla u sv. Martina ve zdi jako na prvním místě v Praze znovu vysluhována svátost oltářní pod jednou. Část evangelíků se vystěhovala, ostatní přijali – někteří na oko a jiní i hluboce vnitřně – víru vítězů. Evangelickou víru však podržela podzemní církev, jejíž členové vnějšně praktikovali katolicismus, ale tajně se – často jen v rodinném kruhu – scházeli k evangelickým pobožnostem. Svatou Večeři Páně slavili tajní evangelíci většinou jen jednou do roka, kdy se konala velká tajná shromáždění, kde rozdíl Večeři Páně kazatel, ordinovaný a vyslaný k tomuto účelu z evangelické ciziny. Kalich tak propojoval místní skryté evangelíky s velkým evangelickým světem. Tajní evangelíci tak udrželi svou víru po pět generací, až do roku 1781, kdy Josef II. vyhlásil Toleranční patent.

Po něm už mohli čeští evangelíci svou víru žít veřejně – i když s jistými omezeními. Kalich pro ně zůstal důležitým, ale díky tomu, že se museli přiradit buď k helvetskému (kalvínskému) nebo k augsburskému (luterskému) vyznání víry i církevním řádům, přijali i obvyklou praxi vysluhování Večeře Páně několikrát ročně. Kalich se však stal určitým symbolem, s nímž se ztotožňovali, takže se objevil ve výzdobách kostelů, na obalech evangelických zpěvníků i v malé podobě přívěsků na hrudích sličných evangelíčků. Evangelíci se rychle stali velmi loajálními poddanými, takže například na tolerančním tisku Desatera

své síly. Zapalovali v srdcích svých žáků čistý oheň víry, obohacovali je nejdražšími plody tehdejšího vědění, seznamovali je s nejkrásnějšími květy umění a všechno své úsilí vynaložili na to, aby je naučili stavěti domy na Skále věků. František Černohorský s láskou věnoval veškeré své vědění i umění škole a sboru. Měl lví podíl na sestavení a vydání I. dílu Čítanky pro první třídu škol evangelických, byl zakladatelem zpěváckého spolku „Bohuslav“, byl presbyterem a pokladníkem sboru a též varhaníkem. Superintendent Veselý ocenil jeho zásluhy tím, že mu dal za choť svou dceru, ženu statečnou a ušlechtilou. Řídící Černohorský za pomoci mladších učitelů probouzel v nás radost ze života jak při vyučování náboženství, tak i veselými básněmi, zábavnými hrami i nezapomenutelnými společnými výlety, porádanými vždy před ukončením školního roku.“

Jan Špaček také vzpomíná na některé rodáky ze své obce Ledce a na spolužáky z klášterské evangelické školy, kteří později mnoho znamenali pro naši církev i zemi. Tak 1802 se v Ledcích narodil evangelický farář Jan Jelen, 1808 evangelický farář, známý jako sionský pěvec, Jan Šolín Ledecký, který mimo jiné složil píseň: „Bůh Otec tvůj, u víře té pevně stůj“. Žákem klášterské evangelické školy byl také pozdější královéhradecký právník JUDr. Baše, který jako známý evangelický básník pod pseudonymem E. An-

tonowicz napsal mimo jiné píseň: „Pod ochranou Nejvyššího“ a přeložil píseň: „Ó jakou skví se jasností“ a „Uval své cesty zdejší“. Dále pozdější vedoucí lékař královéhradecké nemocnice MUDr. Potocký a čestný doktor věd technických Ing. František Janeček /motocykl Jawa/. Někteří žáci klášterské evangelické školy vystudovali evangelický učitelský ústav v Čáslavi a jako učitelé se na klášterskou školu vrátili. Například mladší bratr autora Paměti Jaroslav Špaček, pradědeček seniorátní farářky Pražského seniorátu Romany Čunderlíkové, rozené Špačkové, (poznámka J.S.).

Na svou konfirmaci vzpomíná Jan Špaček takto: „Když jsem chodil na konfirmační cvičení, musel jsem se naučit odříkat z paměti celý Heidelbergský katechismus, všechna zaslíbení, podoběnství, většinu žalmů a všechny významné části Starého i Nového Zákona. Pak jsem v přeplněném chrámě s ostatními vydával počet z toho, jak jsem se učil. Slova Ježíšova: „Aj já posílám vás jako ovce mezi vlky“, zněla nám v den konfirmace jako velebný chorál, který neumlčela bouře věků a který neztišil a neztiší ani jáсот ani hrozby nepřátel kříže Kristova. Aj já posílám vás, abyste byli solí země a světlem světa, aj já posílám vás, abyste šířili lásku v ovzduší nenávisti, aj já posílám vás, abyste svou vírou přemáhali svět.“

Pokračování příště

Jarmila Strádalová

Vítáme nové a staronové členy sboru

KALICH VŠEM!

Zdroje a inspirace Večeře Páně

Ježíšova poslední večeře je jistě nejznámějším „mejdánem“ v dějinách lidstva. Hostina, která je radostná i tragická, při níž se vyskytuje přátelství i zrada, zpěv, hádka i nepochopení. Při Hodu beránka Ježíš se svými přáteli liturgicky znovuprožíval ústřední okamžik izraelské víry – vysvobození z egyptského otroctví. Poslední večeře se ale formou zřejmě inspirovala i u sympózií – řeckých hostin, při nichž Sokrates s přáteli při víně a hudbě až do rána debatovali o filosofii

i o záležitostech obce.

Na zdroje Ježíšovy večeře se navazuje mnoha způsoby – a to nejen v křesťanství. Židé i dnes slaví každé jaro od 15. nisanu Pesach – svátek nekvašených chlebů, muslimové zase Íd al-Adhá, svátek oběti, na památku Abrahamovy oběti berana namísto syna. Mimokřesťansky se navazuje ostatně i na Ježíše. Leonardův obraz Poslední večeře slouží jako základ spekulací o Ježíšově manželce. Zobrazení vycházející z Da Vinciho jsou dosti běžné i v pouličních obrazech ve státě Izrael, občas i s poněkud posměšným podtextem –

postavy Ježíše a učedníků jsou na nich nahrazeny tu vůdčími postavami židovských dějin, jindy plyšovými medvídky.

Jak se navazuje na Poslední večeři v křesťanství? V Novém zákoně o ní máme jen stručnou zprávu, jejíž význam je však podtržen tím, že se opakuje celkem 4x, v páté verzi je místo hodu nekvašeného chleba a vína zdůrazněno Ježíšovo mytí nohou učedníkům.

Pod nultou, pod jednou a pod obojí

Někteří křesťané na Poslední večeři nenavazují vůbec – například Kvakeři a Armáda spásy, jiní přijímají „pod nultou“, přičemž si chléb a víno si jen podávají – podle názoru Svědků Jehovových jsou totiž hodni přijímat jen Vyvolení, kteří vstoupili do organizace do roku 1935.

Existují také různé podoby přijímání „pod jednou“. V západní církvi se rozšířilo přijímání pod jednou ve 12.–13. století, tehdy bez centrálního nařízení, často spíše z praktických důvodů. Při přijímání těžce nemocných a umírajících hrozilo nebezpečí vylití vína, a tím jeho znesvěcení. Užívání společného kalicha představovalo také riziko nákazy v době epidemií. V polovině dvanáctého století začalo být přijímání pod jednou označováno za chválnou praxi a podpíráno učením o konkomitanci – tedy že Kristus je obsažen pod každou ze způsobů cele, v hostii je po přeměnění přítomno a přijímáno nejen tělo, ale i krev Páně. Svou roli při prosazování praxe pod jednou hrála jistě i snaha vyzdvihnout postavení a úlohu kněze vůči laikům.

V dávných dobách „pod jednou“ nejspíše někdy přijímali kojenci – a to pouze víno, v našem evangelickém prostředí se v nedávné době naopak rozšířilo užívání

pod jednou chlebem v případě vysluhování Večeře Páně dětem, případně nemocným a těm, kteří se léčí ze závislosti na alkoholu.

Východní křesťané naopak vysluhování pod obojí nikdy neopustili, má formu většinou podávání na lžičce, obsahující smíšený chléb a víno (v případě vysluhování kojencům a malým dětem se jedná o velmi malé množství).

Boj o kalich v Čechách

Jak se kalich v našich zemích začal vracet do rukou laiků? V druhé polovině roku 1414 se v Českých zemích rozhořela polemika o kalich. S požadavkem návratu přijímání pod obojí pro všechny vystoupil jako první Jakoubek ze Stříbra. Jakoubek dospěl studiem starých knih k správnému názoru, že ještě před sto padesáti lety se vysluhoval kalich i laikům, a že přijímání podobojí všemi věřícími je užitečné i nezbytné. Zřejmě v Jakoubkově době byly dochovány jak staré liturgické knihy s vysluhováním pod obojí, tak i liturgické nářadí, které k němu sloužilo – veliký kalich s uchy i kovové trubičky, jimiž se z kalichů pilo víno.

Jakoubka zpočátku váhavě, ale později zřetelněji podpořil mistr Jan Hus a další, vynořili se i odpůrci – bývalý Husův přítel a pozdější žalobce na Kostnickém koncilu Štěpán z Pálče a mnozí jiní. Myšlenka přijímání pod obojí se šířila univerzitními disputacemi – pro vzdělance, i kázáními – pro lid. Kalich laikům v té době ostatně ještě nebyl zcela zakázán, zákaz přišel až na Kostnickém koncilu roku 1415, právě v důsledku bouří, které pražský zápas o kalich doprovázel.

Kalich se v Praze stal rychle velmi důležitým pro víru mnohých. Vysluhovat